

Indhold

Side 1

Om at lære dansk når
ens modersmål er tysk

Side 3

Liv i lokalerne

Side 4

Produktskrivning - et samspil

Side 6

Sprogcentrets
virksomhedsrettede palet

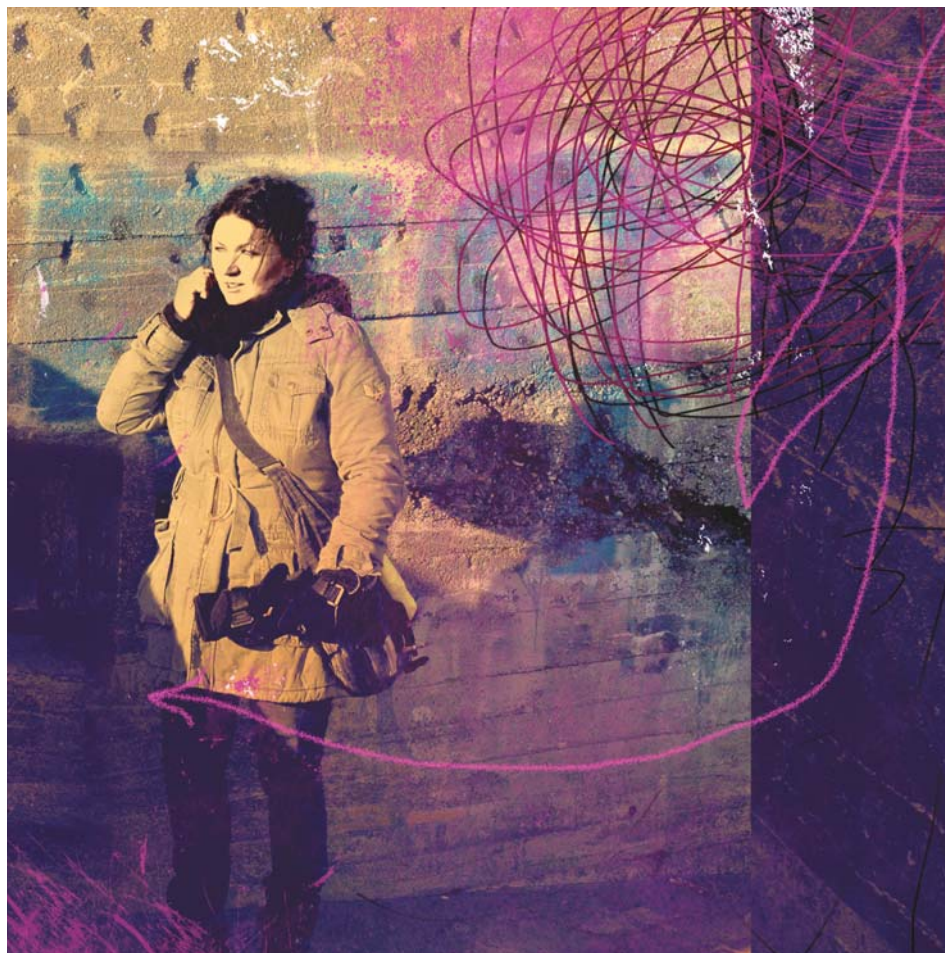
Side 7

Lalandia - et legende forløb

Side 8

10-punktskataloget
fra "Together for human rights"

Her finder du os

En tysk familie i Vejle -

Om det at lære dansk, når ens modersmål er tysk

Af Sylvia, 37 år, kunstner, illustrator og DTP-specialist, fra Tyskland

Jeg bliver altid spurgt: "Hvorfor kom du til Danmark?" Hmmm... Det var egentlig en snigende proces, som vi overhovedet ikke havde forudset.

Faktisk var det min mand, der var den drivende kraft for os med hensyn til at skifte land, da han en dag besluttede at arbejde et stykke tid i udlandet og foretrak Danmark.

Han var efterhånden træt af den stadig voksende frustration, som havde bredt sig på hans daværende arbejdsplads. Om end jeg ikke var helt overbevist om, at det var den perfekte beslutning, samtykkede jeg omsider til forslaget. Jeg så, at min mand trivedes såvel i Danmark som på sit nye arbejdssted. Så besluttede jeg kort og godt, at vi ville følge trop med ham. Når jeg siger vi, mener jeg naturligvis mig og mine fantastiske to børn på i mellemtiden otte og ti år. Det var selvsagt klart, at vi kun skulle blive her et stykke tid, maksimalt et eller to år, indtil jeg bliver færdig med mit studium til DTP-specialist og illustrator.

Hvordan blev vi mødt af danskerne?

Vi kom til Danmark i februar 2011. Vores børn kom med det samme på Kirkebakkeskolen. Efter en kort tid er begge to faldet godt til i klassen. Det er bare dejligt at se, at de hver morgen med glæde går i skolen og hver eftermiddag kommer tilbage med de samme glade ansigter. Selv om mange hævder, at jo længere man kommer mod nord, desto koldere og mere lukket er folk over for fremmede, så må jeg sige, at det er bare nogle myter og stereotyper. Vi har her altid oplevet et imødekommende, venligt og rart folk. Vi blev virkelig positivt overrasket over Danmark og danskerne. Ydermere har det danskerne smittet af på os med deres afslappede måde og livsstil, hvor man nyder sin fritid, rører sig, dyrker sport, spiser sundt, er kulturelt interesseret. Således er det ikke underligt, at danskerne, ifølge en undersøgelse foretaget af psykolog Adrian White fra universitetet i Leicester (UK), angiveligt er det lykkeligste folk i verden. Nå, men tilbage til os... Vi hører nu med til det sandsynligvis lykkeligste folk i verden, er i bund og grund tilfredse, og vi tænker nu, at den periode, vi forestillede os at blive her i Danmark, jo godt kan blive længere.

Hvordan er det som tysker at lære dansk?

Generelt set er jeg som tysker ganske heldigt stillet ved at lære dansk i forhold til nogle andre udlændinge. Dansk er beslægtet med det tyske sprog og er dermed stærkt påvirket af tysk (især af plattysk). En stor del af de danske ord er såmænd låneord fra nedertysk. Ydermere indeholder dansk mange internationale termer og anglicismer, især i den sidste tid er der med medieeksplosionen jo også kommet mange ord fra USA og England., der letter læringen ikke kun for tyskere, men for alle udlændige. Således findes der masser af ord, der ligner hinanden i tysk og dansk. Det er den tungtvejende grund til, at vi - tysktalende sagtens kan forstå mange ord eller i det mindste gætte, hvad udtrykket sådan cirka kunne betyde. Men jeg vil virkelig understrege, at det kun gælder i forbindelse med tekstforståelse.

Uoverensstemmelser og ligheder mellem dansk og tysk

Jeg vil undersøge nedenstående sætning:

Men (aber) jeg (ich) vil (will) beskæftige (beschäftigen) mig (mich) med (mit) overensstemmelser (Übereinstimmung) og (und) forskelle (Unterschiede) mellem (zwischen) dansk (Dänisch) og (und) tysk (Deutsch).

Bortset fra, at sætningen ikke er helt grammatisk korrekt

SPROGCENTERVEJLEFREDERICIA

...i dialog

Kolofon

Redaktion: Anne-Marie Hatami-Rezania, Marian Jensen, Birger Sørensen og Dorthe Nielsen (ansvarshavende).

Layout: Niels Dalager · Tryk: JTO-ELBO Grafisk · Oplag: 500

Abonnement:

... i dialog er et nyhedsbrev fra Sprogcenter Vejle og Fredericia, der informerer om sprogcentrets aktiviteter.

... i dialog udkommer fire gange om året. Du kan abonnere på en elektronisk udgave af nyhedsbrevet ved at maile til sprogcentret@vejle.dk og komme på maillisten.

(på tysk), har jeg oversat teksten 1:1. Man kan på den måde erkende, at der er nogle ord, som ligner hinanden. Det ene måske meget, mens andre mindre eller overhovedet ikke. Ikke desto mindre er der i dansk alligevel nogle meget væsentlige forskelle i forhold til tysk, der kan være vanskelige både at forstå og benytte sig af på den rigtige måde, og især i de rigtige situationer. Jeg må lige som andre udlændige terpe danske gloser hele tiden, for der er en uhyrlig mængde af ord og begreber, jeg ikke kan forstå. Der er også ordstillingen, der stadig er lidt svært for mig at håndtere. Og man løber en stor risiko ved en direkte oversættelse fra tysk, I en "nødsituation" er jeg dog ofte så dristig, at jeg siger et tysk ord med en lidt mere dansk lydende endelse, snubber lidt af ordet e.l. og man er faktisk tit succesrig med denne metode.

Udtale og sprogmelodi

Jeg kunne temmelig hurtigt læse og forstå enkle tekster, som de fleste tyskere kan, men så snart nogen talte, måtte jeg give op. Udtalen lød meget mærkelig i mine ører. Især melodien, der er så kendetegnende for det danske sprog, var meget fremmed for mig. Jeg kunne næppe udskille de enkelte ord, ja næsten overhovedet ikke. Jeg kan huske, at, da jeg første gang skulle handle i Føtex, stod der to kvinder, der talte sammen temmelig højtlydt. Jeg var totalt forbløvet, især fordi jeg ikke kunne forstå en brik, mens jeg indtil da håbede, at jeg i det mindste kunne forstå en lille smule. Når man så ofte har hørt, at de to sprog skulle være beslægtet, var ideen ikke så langt ude. En af de damer havde en stærkere sprogmelodi end den anden, og hendes udtale mindede mig meget om

den japanske film "Shogun". Jo, jeg havde på fornemmelsen, at sproget lignede japansk. I dag er det blevet så normalt for mine ører at høre dansk, at jeg ikke mere kan beskrive, hvad det ligner eller ej. I mellemtiden klarer jeg mig ret godt med lytteforståelse, og det sågar selv uden for sprogcentret i den "ægte verden". Samtidig har jeg personligt også masser af dårlige vaner, især med hensyn til udtale. Det største udbytte får jeg ved at læse bøger og samtidig lytte til lydbogen og oversætte de ord, jeg ikke kender. Jeg er vild med krimier, fordi de rummer så meget spænding. For mig personligt udgør det at finde nye ord, som svarer til dem, jeg brugte før på tysk næsten den samme intense spænding som selve krimien. Med andre ord bliver bogen dobbelt så interessant, rent faktisk fra begyndelsen af, allerede inden den rigtige handling i bogen starter.

Grammatik

Netop de ovenstående punkter er grunden til, at tyskere har et forspring med hensyn til at lære dansk i forhold til mange andre udlændinge. Der er mange lighedspunkter i grammatikken, om end den tyske grammatik er mere kompliceret, hvilket i mange tilfælde er grunden til, at danskere ikke er så vilde med at lære tysk. Det basale byggesystem af sætningerne kan man efter min mening godt sammenligne. Selv om ordstillingen i en sætning ikke er den samme. Artikler kan man i en vis grad sammenligne. Og her kan man som i tysk ikke finde nogen regler for, hvilket køn et ord tilhører. Præpositioner, de er virkelig stadigvæk et mareridt for mig. Chancen for at ramme den rigtige ligger dog immervæk ved 50 %. Derimod er sammensætninger af to eller tre ord, som f.eks.: telefonledning, spisekrog, parkeringsbilletautomat noget meget velkendt for os tyskere.

Kompleksiteten gør det besværligt

Men hvordan og hvorledes man bedst klarer den store hurdle at lære det nye sprog er ikke helt så enkelt, som man forestiller sig. Når vi som børn lærer at tale, foregår det helt naturligt ved at imitere det sprog, der findes i vores omgivelser. Men det er anderledes, når vi lærer et andet sprog som voksne. Man er nødt til at lære at overholde mange regler og samtidig tænke på den store mængde af ordforråd, der skal dannes til hele sætninger for at give et udsagn. Og nøjagtigt denne kompleksitet gør det foretagende at lære et nyt sprog så besværligt.

Det gik op for mig, at jeg klarer mig helt fint ved at skrive, ja sågar mere end det - jeg er i mit element, ordene kommer i en strøm og overskyller mig. Men så snart jeg skal tale, finder jeg ofte ikke de rigtige ord til at beskrive det, jeg ønsker. Det er meget irriterende for mig!

Mine drømme

Mine planer for fremtiden - eller bedre sagt - mine drømme er, at jeg snart behersker dette sprog på så godt et niveau, at jeg kan kommunikere godt med folk og kan arbejde i et job, som giver mig tilfredsstillelse.

Mit største ønske er at kunne arbejde kreativt som kunstner eller Dtp-specialist, også her i Danmark. Jeg vil altså se positivt på fremtiden og lade mig overraske af livet. Måske kan jeg også få mit drømmehus med egen adgang til havet, og nyde min fritid med min familie og mine venner. Efter sigende er der meget plads langs Danmarks kyster, dermed er drømmen helt realistisk.

Liv i lokalerne

Af jobguide Marian G.K. Jensen

Det var et spørgsmål om at gøre det enkelt for borgerne, da sprogcentret efter sommerferien fik en henvendelse fra Jobcentret i Vejle. Var det mon muligt at låne et lokale på sprogcentret – nærmere bestemt sprogcentrets åbne studiecenter (ÅSC)?

Integrationsteamet i Job og Afklaring var i færd med at udvikle en job - netværkscafe for arbejdsløse borgere, og den ville være godt placeret på sprogcentret, et sted som mange af borgerne kendte i forvejen. Desuden havde ÅSC netop de faciliteter, der var ønsket: lokaler, som var delt op med plads til undervisning, plads til at arbejde på computere og kroge med plads til fordybelse i individuelle samtaler. Og oven i det var der projektor og elektronisk tavle.

Resultatet blev en aftale, hvor medarbejderne i jobcentret nu hver anden torsdag om eftermiddagen rykker ind, når dansk-lærerne rykker ud, og 20 - 25 borgere kommer til samvær, netværk og undervisning, som skal forbedre deres muligheder for at få et arbejde.

– Og på sprogcentret er vi bare glade for at kunne samarbejde om at skabe liv i lokalerne på et tidspunkt, hvor de alligevel står tomme.

Produktskrivning – et samspil

Af sproglærerne Gert Vejgaard Jørgensen og Birger Sørensen

Læring sker i interaktion med andre mennesker, og det er dette faktum, vi udnytter i produktskrivningen. Der er tale om et tiltag, der er kommet til veje via en nedsat emnegruppe, "produktskrivning", fordi vi ønsker at tilrettelægge en undervisning, der bedst muligt støtter kursisterne i deres udvikling af skriftsproget. Metoden bygger på, at vi målrettet udnytter de muligheder, der ligger i, at kursisterne til hverdag er sammen på sprogcenteret og således kan indgå i et samspil og lære af hinanden, også i forbindelse med skrivning af en tekst.

såvel danskuddannelse 2 og danskuddannelse 3, så er det ikke muligt, at de to kursistgrupper arbejder på tværs i skrivning, da der er så stor en forskel på mål og krav i undervisningen, at det er mest hensigtsmæssigt at lade dem arbejde på hver sit hold.

På Danskuddannelse 3, der er målrettet studievante kursister, gik vi frem efter Søren Søgårds og Inger Maiboms faser i produktskrivning, undervejs tilpasset, så de mest muligt tjener formålet, nemlig det at gøre kursisterne bedre til at skrive,

Fokus på produkt og ikke proces

Årsagen til, at vor nedsatte gruppe benævntes "Produktskrivning" var, at vi ville understrege, at det ikke er processen, men derimod produktet, kursisterne bliver bedømt på ved modultest og prøver. - Den teoretiske baggrund for vores arbejde, der stadig videreudvikles, har vi fundet i Søren Søgård og Inger Maiboms bog "Skriftens Veje". Heri opstilles der 5 faser i skriveprocessen: Idéfasen, stoffasen (research), organiseringsfasen, skrivefasen og endelig revideringsfasen. Faserne vægtes forskelligt, afhængigt af skriveopgavens indhold og karakter, ligesom kursisters niveau styrer vægtingen. Til den afsluttende revideringsfase har vi selv udarbejdet en lille rettenøgle, der oplister vigtige grammatiske fokuspunkter og fejltypen, og det viste sig snart, at denne egner sig særlig godt til pararbejde, hvor begge kursister samarbejder om nærmere at identificere og finde frem til, hvordan der skal rettes.

Svært at arbejde på tværs af danskuddannelserne
Selvom vi har arbejdet med at udvikle produktskrivningen på

både i form, indhold og sprog. Udgangspunktet var samtlige af de nævnte faser i "Skriftens veje", og da emnerne på prøvedagen altid er givet af ministeriet, så falder stoffasen naturligt nok bort, for der er jo selvsagt til prøven ingen mulighed for at foretage research og indsamling af stof.

Produktskrivningens faser

For at give kursisterne mulighed for at inspirere og samtidig lære af hinanden sættes de sammen to og to. Efter at have fået udleveret opgaven, starter de således med **idefasen**, hvor de flittigt diskuterer opgavens enkelte dele og snakker om, hvordan den skal besvares. Her er det, ideerne kommer på bordet, og som regel tages der notater til brug i næste fase, nemlig **organiseringsfasen**, der er den vigtige fase, hvor tingene struktureres, så der ligesom laves en kronologisk plan for selve indholdet i besvarelsen. Der er altså tale om en udvidet disposition med hovedpunkter og underpunkter til dispositionens enkelte dele, herunder også hvad indhold, de vil have med i indledningen og i afslutningen. Nu kommer så selve **skrivefasen**, der foregår på computeren. Man kan vælge at lade kursisterne skrive selve opgaven hver

for sig eller lade dem fortsætte med at samarbejde to og to. På DU 3 har vi valgt at gøre sidstnævnte, idet kursisterne udover denne fokuserede undervisning i produktskrivning også får individuelle opgaver for hjemme, hvor de samme metoder implementeres af den enkelte, og hvor viden og erfaringer fra skolen tages i anvendelse. Ved det parvise arbejde ved computeren går snakken, men med fokus på indhold og etableringen af den sproglige form. Der diskuteres ivrigt, hvordan faktainformationerne skal beskrives, og hvordan årsager og argumentation skal formuleres bedst muligt.

Når så opgaverne endelig er nedskrevet, printes de ud, og vi retter dem ud fra vor opstillede rettenøgle. Fejlene understreges blot i teksten og gives et nummer, der via listen identificerer de enkelte fejltypen, og herefter modtager de enkelte par opgaven retur. Nu er det tid til **revideringsfasen**, hvor de så skal hjælpes ad med at finde frem til det, der bør rettes. Ved vor udarbejdelse af rettenøglen er hovedvægten lagt på grammatiske og syntaktiske problemstillinger, men den rummer også elementer som ordvalg, argumentation, variation m.v.

Denne revideringsfase fungerer ligeledes fint, og kursisterne er gode til at hjælpe hinanden og finde frem til det rigtige og optimale. Gennem et målrettet arbejde med denne skriveme-

tode viser det sig, at kursisterne over tid optimerer deres dansksproglige kompetencer, og det er også tydeligt, at kursisterne overfører det lærte til også at omfatte den mundtlige sprogfærdighed. Uanset om der skal skrives eller tales, så er det tydeligvis i interaktion med hinanden, at der for alvor sker læring, og ikke mindst, når der skal forklares og debatteres.

Danskuddannelse 2 – en light-udgave af faserne

På Danskuddannelse 2 har kursisterne ikke så meget sprog, som de har på Danskuddannelse 3, men alligevel har vi kunnet komme omkring nogle af de faser, der ligger i produktskrivningen. Man kan faktisk sige, at der her er tale om en lightudgave af faseforløbet.

I idefasen har kursisterne kunnet snakke om, hvad opgaven går ud på, og hvad de skal lave i forbindelse med besvarelsen. Til forskel fra DU 3 kursisterne har det vist sig, at det er langt mere påkrævet for DU2'erne at påminde hinanden om, hvad opgaverne går ud på indenfor genrerne, hovedsagelig: e-mails, beskeder, invitationer og opslag.

Der er ikke så stort fokus på korrekthed her på DU 2, som der er på DU 3, og det aktuelle hold, som har produktskrivning på programmet, er modul 2, hvor kursisterne for første gang skal

til test i skriftlige discipliner. Skrivetræningen finder mest sted i klasselokalet, men ved enkelte lejligheder i EDB-lokalet.

I lightudgaven laver kursisterne to og to en plan for det, de skal, og det gode ved dette er, at de via hinandens støtte opnår en genrebevidsthed, der åbner op for, at de ved, hvad der skal til, når opgaver i de forskellige genrer skal skrives. Således har det vist sig, at skrivningen derefter forløber meget nemmere, ikke mindst fordi de coacher og hjælper hinanden såvel med opgaveforståelsen som med formulering af de enkelte sætninger.

Efter opgaverne er besvaret, deles rettenøglen ud, men denne har på DU 2 især vist sig nyttig i forbindelse med påpegning af sproglige mangler inden for de store kategorier: substantiver, verber, adverbier og ordstilling, der udgør de vigtigste elementer for at kunne få en tekst til at fungere og bringe et budskab til modtageren. Såvel enkeltvis som to og to har det vist sig, at de kan drage nytte af den særlige sproglige opmærksomhed, der ligger i rettefasen.

Metoden kan anbefales

Metoden har vist sig at fungere fint i praksis, idet den giver kursisterne konkrete redskaber til at forbedre deres skriftlige kompetencer. De har opnået øget bevidsthed og forståelse af, hvad deres skriftlige produkter skal indeholde i de forskellige genrer. Ved produktskrivningen udnytter vi det gode, der ligger i sprogcenterets muligheder, nemlig at kursisterne er sammen og derved kan lære af hinanden. Det opnåede samspil sætter bogstavelig talt ord på skrivningens elementer, når kursisterne sættes i stand til at skrive en god tekst, hvad enten det er til prøven eller senere ude i hverdagen.

Sprogcentrets virksomhedsrettede palet

Af erhvervs- og udviklingskonsulent Elna Leth Pedersen

En dag i juni modtog jeg det opkald fra Sprogcenter Vejles forstander, Dorthe Nielsen, jeg havde ventet på. Jeg blev tilbudt stillingen som sprogcentrets nye erhvervs- og udviklingskonsulent fra 1. august 2012.

Jeg gjorde mig efterfølgende mange tanker om mit kommende job. Mine forventninger var, at jeg i stillingen som erhvervs- og udviklingskonsulent kunne forene de forskellige kompetencer og erfaringer, jeg har med mig i rygsækken. Jeg er uddannet som antropolog med feltarbejder i ind- og udland, og jeg har bl.a. arbejdet som danskunderviser af tosprogede og som beskæftigelsesvejleder for kontanthjælpsmodtagere. Jeg har derfor været vidt omkring.

En bred palet af virksomhedsrettede opgaver

Efter tre måneder i stillingen kan jeg nu konstatere, at mine forventninger er blevet indfriet. Jeg er begejstret for mine arbejdsopgaver, for friheden til at strukturere min arbejdsdag og for mine kolleger. Som sprogcentrets erhvervs- og udviklingskonsulent varetager jeg en bred palet af virksomhedsrettede opgaver. Deriblandt tilrettelæggelse af danskundervisning på virksomhederne og forløb, som kræver projektstyring, såsom grundkurser i arbejdsmarkedsdansk og samarbejde med eksempelvis Jobcenteret. Jeg varetager også det opsøgende arbejde i forhold til virksomhederne og udvikling af nye tiltag. Har virksomhederne ikke medarbejdere nok til at oprette hold, kan deres medarbejdere komme her på sprogcentret og modtage FVU-undervisning, som jeg også koordinerer. Med denne palet af opgaver bliver arbejdet aldrig rutine. Jeg kan både fordybe mig, ligesom jeg kan have gang i mange ting på én gang.

Grundkurser i arbejdsmarkedsdansk

Som et eksempel på mine arbejdsopgaver kan nævnes vores forløb med grundkursus i arbejdsmarkedsdansk. Grundkursus i arbejdsmarkedsdansk (GAD) er særdeles fleksibelt og relevant for mange tosprogede, da det kan afholdes der, hvor de er. Det kan være på deres arbejdsplads, uddannelsesinstitution, eller mens de er ledige og i forskellige former for opkvalificeringsforløb. Vi har aktuelt tre hold med GAD på Sosuskolerne i Vejle og Fredericia, to hold med GAD for ledige samt et hold med GAD ved en landmand. Derudover har vi afsluttet to hold i løbet af efteråret.

Udover at GAD kan tilpasses med hensyn til undervisningssted, antal lektioner pr. uge og periode, kan det også tilpasses de tosprogedes og evt. deres arbejdsgivers behov i forhold til undervisningsindhold. Således lærer deltagerne ordforråd og træner samtalsituationer, som de konkret skal bruge i deres arbejdsdag eller uddannelse. Den store fleksibilitet i GAD betyder dog ikke, at alt er frit. Målet med forløbet og deltagergruppen skal defineres på forhånd, forløbene skal evalueres, og deltagerens progression skal dokumenteres. Det er her, projektstyringen kommer ind, som jeg varetager for alle forløbene på ugentlig basis.

Nye tiltag som matcher virksomhedernes behov

Når virksomheder henvender sig til sprogcentret med nye behov vedrørende tosprogede medarbejdere og danskundervisning, er det min opgave at udvikle nye tiltag på sprogcentrets palet. Eksempelvis har vi netop lanceret et oplæg om interkulturel kommunikation og samarbejde til virksomheder med udenlandske medarbejdere. Oplægget vil tage udgangspunkt i de særlige udfordringer, som opleves på virksomhederne og inddrage den viden og de erfaringer, som sprogcentrets undervisere har. Oplægget bliver på den måde praktisk anvendeligt for virksomhederne, der vil opnå viden, redskaber og forslag til forbedrede kommunikations- og samarbejdsformer.

Parat til at imødekomme behov og henvendelser

Som ny erhvervs- og udviklingskonsulent er jeg blevet mødt med stor åbenhed og tillid fra kolleger, samarbejdspartnere og virksomheder. Det gode samarbejde og den åbne kommunikation har stor værdi for mig og gør mig i stand til at imødekomme behovene for danskundervisning bedst muligt. Jeg ser frem til at udbygge mit og sprogcentrets netværk yderligere og er altid åben for henvendelser og nye muligheder.

Lalandia – et legende forløb

Af Jeanette Damgaard Laursen sproglærer

Da jeg mødte op til undervisning den første gang en grå januar dag kl. 15.30, var det nok med en forventning om at møde en gruppe trætte rengøringsassistenter efter en lang dags arbejde. Men i stedet blev jeg mødt af en gruppe meget snakkende, grinende og friske kvinder, der var nysgerrige efter, hvad vi skulle lave og med egne idéer og ønsker til undervisningen. Det var en dejlig start, og motivationen og latteren blev en stor del af hele forløbet.

Kursisterne var delt op i 2 hold, et begynderhold, som min kollega underviste, og et fortsætterhold, som jeg havde. Det betød, at holdene var ret homogene. Der var fra starten tilmeldt 10 på fortsætterholdet, men fremmødet var ikke prangende. Der var en fast kerne på 5, der altid kom, mens andre på listen aldrig viste sig. Kursisterne, der mødte ind, arbejdede alle med rengøring i feriehusene.

På det første møde med rengøringslederen og HR-lederen, hvor vi snakkede om forventninger til forløbet, var der fokus på, at kursisterne skulle arbejde med Lalandias servicebud og hverdagsdansk/pausesprog. Dette var heldigvis også kursisternes eget fokus. Derfor blev undervisningen meget lidt lærebogsbaseret, da vi tog udgangspunkt i de situationer/områder, hvor kursisterne oplevede, at de manglede sprog.

Fra første dag fik kursisterne et lille glosehæfte til at have med sig i lommen på arbejde. Kursisterne skrev i hæfterne, når de stødte på misforståelser med gæster, kolleger eller ledelse. Når de havde situationer, hvor de ikke vidste, hvordan de skulle formulere sig på dansk, og når de hørte ord eller vendinger, som de undrede sig over. To kursister deltog i et kursus under forløbet og brugte flittigt hæftet til at holde fast i sproget og få tjekket, om de havde forstået det rigtigt; det førte derved til en del vidensdeling mellem kursisterne. Hæfterne gav hurtigt kursisterne "elefantører" og gjorde dem opmærksomme på sproget både på og udenfor arbejdet. Glosehæfterne var første punkt hver mødegang, og det gav anled-

ning til mange gode snakke og diskussioner kursisterne imellem.

Kursisterne var meget nervøse i kontakten med gæsterne og turde ofte ikke forsøge sig på dansk. Derfor kom "gæstespørgsmål" til at fylde meget i undervisningen, bl.a. ved små rollespilsøvelser, og ved at kursisterne skrev de spørgsmål ned, de fik fra gæster, og fortalte om forskellige situationer med gæster, som vi i fællesskab diskuterede forskellige måder at svare på. Mange gæster spurgte dem om vej, så vi tog ud på stierne med små kort med find vej-spørgsmål og øvede den svære kunst, det er, at vise vej.

Kursisterne viste mig også rundt i feriehusene og fortalte om arbejdsgange og inventar, her viste det sig bl.a., at nogle af kursisterne ikke engang kendte ordene på nogle af de ting, de hver dag gik med i hånden.

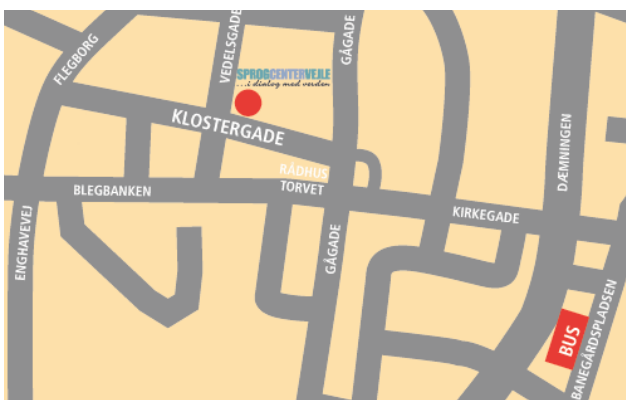
Lalandia har udviklet et Lalandia-brætspil til internt brug, hvor man kører rundt med små biler og skal svare på spørgsmål på forskellige felter bl.a. vidensspørgsmål om Lalandia, forskellige små rollespilsøvelser og situationskort om service, hvor de andre spillere skal bestemme, om svaret er "godkendt". Dette spil spillede vi i undervisningen (i en lettere redigeret udgave), og herigennem kom vi rundt om mange aspekter ved deres job og arbejdsplads og fik undervejs fyldt en masse sprog på. På den måde blev det lidt som en leg at lære dansk. Derudover arbejdede vi med udtale og forskellige små emner, som kursisterne selv bød ind med.

En lun forårsdag sluttede forløbet med kage og kram fra kursisterne. Et forløb, hvor den gode stemning og kursisternes åbenhed og motivation skabte de bedste rammer for sprogindlæringen. Kursisterne fik trænet og forbedret deres dansk-kundskaber, men det bedste ved forløbet var, at kursisterne undervejs i forløbet blev mere modige til at kaste sig ud i det danske sprog både på og udenfor Lalandia.

10-punktskataloget

EU-projektet "Together for human rights" resulterede i det 10-punktskatalog, der her præsenteres i let forkortet og omskrevet form:

1. Undervisning i menneskerettigheder er mest effektiv, når den relateres til hverdagsoplevelser. Både undervisningsmiljøet, undervisningsorganisationen og de individuelle lærere bidrager til dette.
2. Undervisning i menneskerettigheder inkluderer ligesom al øvrig undervisning læring via deltagelse, refleksion og interaktion. Alle elever har ret til at udtrykke sig, da læring indebærer at lære om og af hinanden. Det er således en fordel at bruge diskussionsgrupper.
3. Undervisningsplanen bør tage udgangspunkt i teoretiske antagelser om menneskerettigheder for at sikre en fælles forståelse af begreberne. Derved undgås individuelle og kulturelle misforståelser af, hvad menneskerettigheder er.
4. Der er en spænding mellem det samfundsmæssige og det individuelle niveau, hvad angår menneskerettighederne. Man skal derfor være opmærksom på, at de forskellige menneskerettighedserklæringer er afhængige af historiske og samfundsmæssige baggrunde.
5. Menneskerettigheder forveksles ofte med andre problemstillinger og relativiseres til disse. Det er derfor vigtigt at skelne mellem eksempelvis menneskerettigheder og aktivt medborgerskab og at sondre mellem menneskerettigheder og social uretfærdighed. I EU, herunder Danmark, er menneskerettigheder ofte knyttet til begrebet demokratiske værdier, hvilket gør det vanskeligt at holde fokus på selve menneskerettighederne, der netop beskytter den enkelte.
6. Selv om menneskerettigheder er universelle, sker det, at folk lærer om dem i teorien uden dog at nyde dem i praksis. Dette kan skyldes interessekonflikter i samfundet eller politiske interesser i at opretholde magten. Derfor er det en opgave i undervisningen at klarlægge eksempelvis politiske, magtmæssige og økonomiske interesser i samfundet, der gør, at nogle menneskerettigheder kan optræde mere i teorien end i praksis.
7. En række centrale holdninger er vigtige i undervisning i menneskerettigheder. Disse omfatter at tilegne sig en neutral og ikke-dømmende tilgang, der respekterer både elever og lærer som lige borgere i verden, vilje til at fremme personlig og samfundsmæssig empowerment, at udøve tolerance samt fremme accept og gensidig støtte. Lærerne bør skabe betingelser for, at eleverne kan udtrykke sig selv og undersøge på egen hånd og i grupper.
8. Formålet med undervisning i menneskerettigheder er at udvikle opmærksomhed på betydningen af menneskerettigheder i den enkeltes liv og i samfundet. Desuden skal undervisningen øge den enkeltes selvbevidsthed i forhold til adfærd, holdninger og værdier. Det er derfor vigtigt at udvikle en bevidsthed om, hvor og hvornår individuelle rettigheder bliver krænket. Også her er dialog og gruppearbejde et godt værktøj. Elevernes bevidsthed om menneskerettigheder bør baseres på tanken om, at menneskeheden består af en enkelt enhed, og at den ejer en fælles menneskelig samvittighed.
9. Menneskerettigheder er tæt forbundet med lige muligheder for alle, men somme tider overlapper samfundsmæssige og individuelle interesser hinanden, især vedrørende diskrimination og interkulturelle emner. Gennem undervisning og fokus på menneskerettigheder mindskes den direkte diskrimination i Europa, men den historiske og kulturelle forskelsbehandling er ofte en del af samfundet, hvilket bl.a. ses, når lovgivningen er i strid med princippet om lighed.
10. Når undervisningen i menneskerettigheder tager problematikker op, der relaterer sig til religion, rejses spørgsmålet om prioriteringen af forskellige rettigheder, der anses for at være i konflikt. Her bør man ikke vurdere nogle menneskerettigheder til at være vigtigere end andre, men derimod konstatere, at flere rettigheder er i konflikt med hinanden. Universelle menneskerettigheder er nødt til at blive anerkendt som universelle uanset kulturelle forskelle, men den praktiske implementering kræver sensibilitet over for kultur.

SPROGCENTERVEJLE

...i dialog med verden

Klostergade 4 · 7100 Vejle
Tlf. 76 81 38 00 · sprogcenret@vejle.dk
www.sprogcentervejle.dk

Åbningstid: mandag - torsdag 7.30-15.45 · fredag 7.30-14.00

SPROGCENTERFREDERICIA

...i dialog med verden

Prangervej 111 · 7000 Fredericia
Tlf. 76 81 38 63 · sprogcenret@vejle.dk
www.sprogcenterfredericia.dk

Åbningstid: mandag - fredag 8.00-14.00

SPROGETPÅARBEJDEDANSKICENTRUMKULTUR
RISPIINTERNATIONALT MILJØDIALOG OG BEVÆ
GELSEVIDEN OG UDVIKLINGMÅLOG RESULTATER